Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

У вогні перетоплюється залізо на сталь, у боротьбі перетворюється народ у націю.
Євген Коновалець

№ 3 (265)
21 січня
2010 р.

Тижневик “Галицька Просвіта” * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ “Просвіта” ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Редактор – Михайлина Боднар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма “ЛІК” * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ПІДСУМКИ

ВИБОРИ ВІДБУЛИСЯ... І ЗНОВУ – ВСІ НА ВИБОРИ

ЦВК: ОФІЦІЙНІ ПІДСУМКИ ГОЛОСУВАННЯ НА ВИБОРАХ БУДУТЬ ВСТАНОВЛЕНІ НЕ РАНІШЕ НІЖ 23–24 січня

Заступник голови Центральної виборчої комісії Андрій Магера прогнозує, що офіційні підсумки голосування на виборах Президента, яке відбулося 17 січня, будуть встановлені не раніше ніж 23–24 січня.

Про це він сказав в ефірі телекомпанії «5 канал».

«Давайте будемо говорити, що не раніше кінця цього тижня, можливо, навіть початку наступного тижня», – сказав він, відповідаючи на запитання, коли можна чекати офіційних підсумків голосування 17 січня.

За його словами, на даний момент до ЦВК надійшли ориґінали протоколів лише 40 окружних виборчих комісій.

Також він повідомив, що 20 січня комісія очікує велику кількість протоколів від інших окружкомів.

За словами Магери, процес прийняття таких протоколів триватиме до кінця поточного тижня, а далі ще необхідно буде встановити підсумки голосування, що також займе час.

Однак при цьому він висловив упевненість, що Центрвиборчком зможе вкластися у встановлені законом терміни й оголосить офіційні результати до 27 січня.

Як повідомляло аґентство, за підрахунком 100 відсотків протоколів дільничних виборчих комісій, 35,32 відсотки виборців проголосували за кандидата в Президенти, лідера Партії реґіонів Віктора Януковича, 25,05 відсотки – за прем’єр-міністра Юлію Тимошенко.

Прикарпаття ж, як не дивно, виявило дуже низьку активність. Результати свідчать, що Ющенко втратив підтримку виборців, які у 2004-му були на Майдані й трималися його до кінця. Шкода, що він не зумів реалізувати практично жодного гасла Майдану, а ось Тимошенко знайшла підтримку більш як третини виборців. Прикро, що у такому, здавалося б, національно свідомому реґіоні націоналіста Тягнибока обігнав Янукович. Але, напевне, його електорат перетік до Ющенка.

Та сталося, як сталося, і потрібно готуватися до другого туру. Тут усе залежатиме від того, наскільки претенденти зуміють переконати виборців у реалізації їхніх надій і сподівань. Зрозуміло, що В. Янукович практично мобілізував увесь свій електорат і може розраховувати на голоси, віддані за лівих та своїх технічних кандидатів. У Ю. Тимошенко резерв більший, адже її можуть підтримати електорат А. Яценюка, С. Тігіпка, В. Литвина і того ж В. Ющенка, але подолати різницю у 10 відсотків буде нелегко. Отож нас чекає другий тур...

НАШІ СВЯТА

ЗАВТРА – ДЕНЬ ЗЛУКИ

91 рік тому на Софійському майдані Києва відбулася вікопомна історична подія – з’єдналися дві гілки українського народу, які на руїнах Російської та Австрійської імперій утворили дві держави – Українську Народну Республіку та Західноукраїнську Народну Республіку. Отож наддніпрянці, галичани, буковинці, волиняни об’єдналися в одну Самостійну Соборну Українську Державу – УНР. Після довгих років безправ’я і рабства, бездержавності, багатовікового гноблення і зневаги український народ знову ставав єдиним і повноправним господарем на свій споконвічній землі. На жаль, той період державності був нетривалим. І все ж зерна єднання і соборності, посіяні тоді, проросли у 90-х роках минулого століття, коли був проголошений Акт незалежності. Згадаймо тих, хто засівав ту ниву, хто боровся і впав на довгому шляху до волі. Особливо сьогодні, у час нових випробувань.

Зі святом вас, галичани!

СУД І СУТЬ

ВИННІ!

Київський Апеляційний суд, який розглядав справу стосовно організаторів голодомору – геноциду 1932–1933 років, визнав керівників більшовицького тоталітарного режиму винними у здійсненні геноциду українського народу – організації голодомору в 1932–1933 роках. Таким чином, у справі вчинення штучного голоду в Україні нарешті ухвалене судове рішення до постанов Верховної Ради України «Про 70-ті роковини голодомору в Україні» від 28 листопада 2002 року, «Про Рекомендації парламентських слухань щодо вшанування пам’яті жертв голодомору 1932–1933 років» від 6 березня 2003 року, Звернення до українського народу учасників спеціального засідання Верховної Ради України щодо вшанування пам’яті жертв голодомору 1932–1933 років від 15 травня 2003 року та Закону «Про голодомор 1932–1933 років в Україні», а також рішення Конґресу США від 1989 року про визнання голодомору 30-х років геноцидом українського народу, аналогічної резолюції сенату Конґресу США від 2003 року про визнання штучного голоду в Україні і т. д.

Київський Апеляційний суд розглянув кримінальну справу, порушену й розслідувану СБУ за фактом голодомору 1932–1933 років. Щоправда, дивує, наскільки швидко суд розглянув цю справу. Перше засідання відбулося 12 січня, й уже наступного дня був оприлюднений вирок.

Рішенням суду підтверджені висновки слідчих Служби безпеки України про організацію вчинення в 1932–1933 роках на території УРСР керівництвом більшовицького тоталітарного режиму – генеральним секретарем ЦК ВКП(б) Й. Сталіним (Джуґашвілі), головою Ради народних комісарів СРСР В. Молотовим, секретарями ЦК ВКП(б) Л. Кагановичем та П. Постишевим, генеральним секретарем ЦК КП(б)У С. Косіором, головою Ради народних комісарів УСРР В. Чубарем та другим секретарем ЦК КП(б)У М. Хатаєвичем, геноциду української національної групи, тобто штучного створення життєвих умов, розрахованих на її часткове фізичне знищення. Суд констатував, що названі компартійні діячі вчинили злочин, передбачений ч. 1 ст. 442 Карного кодексу України (геноцид), та закрив кримінальну справу на підставі п. 8 ч. 1 ст. 6 КПК України у зв’язку з їхньою смертю.

У повідомленні СБУ йдеться про те, що згідно з висновком проведеної в ході досудового слідства судової науково-демографічної експертизи Інститутом демографії та соціальних досліджень внаслідок вчиненого геноциду в Україні загинуло 3 млн. 941 тисяча осіб. А з урахуванням кумулятивних втрат унаслідок голодомору Україна втратила понад 10 млн. (3 млн. 941 тис. померлих і понад 6,12 млн. ненароджених)!»

Але ж фактів і свідчень по справі – тисячі. І розглянути її так швидко?..

Список головних організаторів голодомору, визначений судом, надто вже скромний: Йосиф Сталін, В’ячеслав Молотов, Лазар Каганович, Павло Постишев, Станіслав Косіор, Влас Чубар, Мендель Хатаєвич. А як же керівники силових структур, що забезпечували проведення геноциду на землі радянської України – командувач військами Українського військового округу Йона Якір та голова республіканського ГПУ Всеволод Балицький? Хіба їхня провина менша? Чи, може, справи силовиків будуть винесені на окремий судовий процес, відділивши їх від політиків, що було б досить логічно?

«Добре, що суд виніс це рішення, але він звів справу до того, що є великі злочинці, які вже мертві, й ніби на тому закінчується справа, – слушно зауважив багатолітній політв’язень радянської доби Левко Лук’яненко. – Це можна вважати тільки початком розслідування злочинної діяльності в Україні. Після цього необхідно буде продовжити цю справу». І, можливо, врешті-решт завершити її винесенням на Гаазький міжнародний трибунал, пише Сергій Грабовський в «Українській правді».

Та от тільки продовжувати справу за певних політичних обставин може стати дуже важко. Адже кандидат у президенти Віктор Янукович уже недвозначно заявив: жодного геноциду українців не було, страждали всі народи СРСР. І він не дозволить переписувати історію – слід розуміти, радянського взірця.

Отож головні битви за істину ще попереду?..

Н. К.

ДО ДЖЕРЕЛ

«СІЙСЯ, РОДИСЯ!..»

За вікном усе вкрите білою ковдрою пухкого снігу. Від хати до хати в’ється запашний димок, село принишкло в очікуванні чогось важливого, величного. А в хаті за святковим столом зібралася вся родина. Дорослі колядують, а між колядками поважно ведуть бесіду: про тогорічний урожай, про сільські справи, про сучасну молодь, що, «ой-ой-ой, старовину забуває»... А от дітворі ніяк не сидиться – то надвір, то до хати, то у вікно визирнуть – ніби когось чекають.

«Пустіть Меланку,
пустіть до хати,
Наша Меланка
змерзла у п’яти...» –

залунало під вікном. «Йде! Йде! Меланка йде!» – забігає до хати щасливчик, якому першому вдалося побачити таких давно очікуваних гостей...

Так було колись, так є тепер і, впевнені, так буде завжди. Бо, незважаючи на шалений темп техногенного прогресу, на Прикарпатті не забувають прадавніх традицій. Щороку до Івано-Франківська з’їжджаються фольклорні колективи області, щоб представити городянам свій найкращий різдвяно-новорічний обряд. На всіх концертних майданчиках міста івано-франківці мають можливість подивитися містерію поважного статечного вертепу. Посміятися з жартів веселої «Меланки». Послухати такі рідні нам з дитинства колядки, в яких розповідається дивовижна історія Різдва Христового.

До святкових забав приєдналися і просвітяни нашої області. В обласному Народному домі «Просвіта» організували святкове дійство «Сійся, родися!..». І господарі, і гості свята з великим задоволенням вслухалися в енерґійні ритми сучасних колядок у виконанні юних вихованців Клубу обдарованих дітей (керівник – Борис Данилишин) Юрчика Довгана, Насті Боднарчук, Аліни Довган, Марічки Андрюк та Назарчика Петруніва. Потішив гурт «Бортницькі молодиці», який разом із керівником Надією Гаріджук, представив увазі глядачів старовинну колядку «Ходить Господь по раю». Чудові голоси виконавців нікого не залишили байдужими.

В нашому краї колядки ще здебільшого збереглися і їх виконують як дорослі, так і малі. А от щедрівки дещо забулися й не мають такого поширення. Тому на святі їх пригадали й колоритно виконали членкині обласної організації «Жіноча громада» (голова – Михайлина Боднар). Були це щедрівки «Ой, сивая зозуленька», «Ой, в полі, полі там плужок оре», «Пречистая Діва Сина породила». До них приєдналися учасники вокального ансамблю «Квіти ромену» (керівник – Орест Турок). А родзинкою свята, звичайно ж, став обряд «Меланки», який представив фольклорний гурт «Пацьорки» Коледжу бізнесу та інформатики Галицької академії (керівник – Надія Гаріджук).

Старі люди кажуть, що в кого в хаті на старий Новий рік потанцювали Меланка з Василем, тому щастити-ме цілий рік. Тож усіляких гараздів вам, шановні просвітяни, і щасливого нового року щиро побажала своєю піснею студентка інституту мистецтва Прикарпатського університету Настя Гариджук.

Галина ТЕРЛЕЦЬКА

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ **“ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ”!** Передплатний індекс **91083**

ПАМ'ЯТЬ

КОНОВАЛЕЦЬ ОБ'ЄДНУЄ УКРАЇНЦІВ

Як ми повідомляли, 10 січня в селі Старі Кути, що на Косівщині, урочисто відкрили пам'ятник засновникові й очільникові ОУН, великому синові українського народу Євгенові Коновальцю. Ініціаторами створення цього пам'ятника стали націоналісти за підтримки сільського осередку УРП «Собор». В ініціативну групу увійшли Богдан Глібчук, Іван Лащук, Богдан Будз, Мирослав Шкрабко, Микола Близнюк, Василь Соколюк, отець Юрій, отець Дмитро та інші.

Значну грошову й матеріальну допомогу старокутцям надали національно свідомі підприємці Косівщини, зокрема, Микола Боринський, Михайло Гаврилюк, Микола Феденчук, Іван та Антон Кузьменюки, Микола Присяжнюк та інші добродії.

Мотивацією спорудження пам'ятника в гуцульському селі став об'єднавчий фактор постаті Євгена Коновальця як провідника української нації. Пам'ятник присвячений тим старокутцям, які брали участь у визвольній боротьбі українського народу в лавах січових стрільців, Української Галицької Армії, армії УНР, ОУН–УПА, Дивізії «Галичина».

Це вже третій пам'ятник Є. Коновальцю на Косівщині. Проте звести пам'ятник чи встановити меморіальну дошку нелегко через бюрократичні перепони. Приміром, кілька років громада села копійка до копійки збирали кошти. Хто не мав грошей – довозили будівельні матеріали, тесали камінь, мурували постамент. І ось, коли бюст гордо звівся на стрімкому постаменті, з району на селян посипались несподівані вимоги: надати дозвільні документи. Та попри все урочистість відбулася.

На свято у Старі Кути я приїхав разом із комбатантами Братства вояків ОУН–УПА Березівської станиці. По дорозі старі упівці згадували бої за Космач, особливо Рушірський бій, в якому одна лиш Березівська сотня розбила енкаведистську дивізію.

І ось злетіло покривало з постаті провідника. Після молебню й освячення пам'ятника промовці говорили про політичну ситуацію в Україні. Скажімо, колишній Надзвичайний і Повноважний Посол України в Грузії та Азербайджані, нині голова обласної «Просвіти» **Степан Волковецький** наголосив: «Якби вся Україна думала й чинила хоча б так, як присутні тут ми з вами, то ми мали б зовсім іншу Верховну Раду і не мали б отих антиукраїнських закликів, які чуємо звідусіль. І наше інформаційне поле не було б заповнене сміттям, брехнею і антиукраїнством. Роботи багато. Але вихідна теза – побудова держави на українській національній ідеї. Якщо цього не буде, то держава буде слабка, нікчемна, буде ареною боротьби іноземних держав, а не інтересів українського народу. Хочу відзначити той позитив, який залишив Віктор Ющенко і який увійде в історію, як би до нього не ставились. Ющенко підняв питання української історії, питання голодомору не лише на державний рівень, але й на міжнародний. І я можу засвідчити про це… Ніхто сьогодні не може сказати, хто через кілька тижнів буде українським Президентом. Але зрозуміло одне: з нами будуть рахуватись тоді, коли ми будемо об'єднані, сильні, коли в кожного з нас у серці буде українська Україна й український інтерес».

Богдан Борович, голова КУНу Івано-Франківщини сказав: «Сьогодні в незалежній Україні продовжують гинути патріоти. Російські спецслужби нікуди не ділись, не вивітрились. Ніхто не провів заміну тих кадрів, які працювали в радянській системі, в силових структурах, в міністерствах, в армії. Феноменально, що Україна ще до сьогодні існує. Тож чому дивуємось, що в паспортах спершу вилучили графу «національність»… Це було потрібно для того, щоб сьогодні у Верховній Раді українців було найменше. Хочеться вірити, що цей пам'ятник Коновальцю, який ми сьогодні відкрили, нарозумить молодь. Щоб знали, за що боротись, що треба боротись і що будемо боротись».

У своєму виступі я передав вітання від Івано-Франківських міського й обласного проводів ОУН мельниківського крила, закликав усі націоналістичні організації чітко дотримуватись Заяви, ухваленої Форумом українських націоналістів щодо підтримки Віктора Ющенка, висловив думку, що хто б не переміг, ми повинні твердо стати на позиціях українського націоналізму й змушувати вести український народ по тих напрямках, які вибудували Петлюра, Коновалець, Бандера, Мельник…

Микола СИМЧИЧ

ДОКУМЕНТ

ДО ПИТАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Якою повинна бути Українська Держава? Над цим ось уже майже два десятиліття роздумують українські політики. Згадаймо Президента Л. Кучму, який у розпачі запитував: скажіть, що я маю будувати, і я буду будувати. На жаль, ні тодішні, ні сьогоднішні керманичі так і не визначилися, яку ж державу вони повинні будувати. А варто було б лише вчитатись у документи ОУН, яка з початків свого постання чітко і зрозуміло вказувала, якою має бути Українська Самостійна Соборна Держава…

«Українська держава буде:

а) національною, – тобто державою української нації, і охоплюватиме всю українську етнографічну територію. Національні меншини в Україні будуть користуватися рівними правами, а їхній розвиток буде ґарантований законодавством Української держави;

б) правовою, – тобто виконання влади буде нормоване законами й підлягатиме контролю народу;

в) всенародною, – тобто державою, в якій джерелом влади буде народ і яка забезпечуватиме соціальну справедливість мешканцям української землі.

В Українській державі буде забезпечена свобода слова, думки, сумління, віровизнання, політичного переконання, зборів, політичних, суспільних і професійних організацій, вибору праці й місця осідку, особиста безпека перед незаконним обшуком, арештом, порушенням мешкання, власті й права дідичності.

* * *

Державний лад України мусить виростати з духовності нації і відповідати психіці, характерові, суспільній структурі, історичним традиціям, життєвим потребам…

Джерелом влади в Українській державі буде народ-суверен. Державно-політичний народоправний лад буде побудований на авторитеті влади, що походитиме з прямого представництва народу, забезпечуючи його участь у керуванні державою.

В Українській державі буде триподіл влади: законодавча, виконавча і судова.

Державна адміністрація формуватиметься на основі професійних кваліфікацій, а не за політично-партійною приналежністю».

Прийнято на IV Великому зборі ОУН (р) у 1968 р.

ПОДВИГ

Подвиг Януша Корчака, який разом зі своїми вихованцями добровільно ступив у газову камеру фашистського концтабору, – відомий усьому світові. Про українця Івана Кипріяна не знає ніхто. Корчак був педагогом. Кипріян – священиком. Польський педагог зазнав фашистського терору. До більшовицького – не дожив. Український священик знав більшовицький і не дожив до фашистського. Свій подвиг отець Іван здійснив майже на 20 років раніше, ніж самовідданий Януш.

Відомий український поет Ігор Калинець називає отця Кипріяна, леґенду, про якого чув від свого дядька-священика, «героєм своїх дитячих літ».

Лише в наш час, коли стало можливим читати літературу, що виходила за межами імперії, спілкуватися з представниками української діаспори, які були очевидцями багатьох незнаних нами подій, стало відомо, що розповідь Калинцевого дядька – не леґенда, а врочисто трагічний факт нашого недавнього життя.

БУВ ЦЕ ВЕЛИКИЙ ПАТРІОТ…

…Це було в 1924 році. Вже 6 років минуло від часу заснування перших у світі концентраційних таборів – місць масового фізичного знищення мільйонів людей, названих «ворогами народу». Сьогодні я вже, мабуть, нікого не здивую, сказавши, що ці перші концтабори були засновані аж ніяк не у фашистській Німеччині, а в нашій рідній Країні Рад і що вигадав їх не божевільний параноїк Гітлер, а наш «мудрий вождь і учитель» – товариш Ленін разом зі своїм улюбленим соратником (щоправда, якось під гарячу руку названим проституткою…) Львом Троцьким. Це факт нині загальновідомий, і я нагадую про нього лише для тих, хто ще й сьогодні, розмахуючи червоними прапорами, обіцяє нам відновити «гуманістичні» ленінські принципи…

Отож від 1918 року, коли під Архангельськом був створений перший ленінський концтабір, до описуваних подій минуло 6 років, і на «просторах родіни чудесной» таких фабрик смерті вже було безліч.

В одному з них, розташованому в Сибіру, в бараці № А-332 й перебував 68-річний український священик Іван Кипріян. Можливо, це був барак для немічних – тих, з кого вже не можна було витиснути жодної користі для «соціалістичного будівництва», бо в ньому утримувалися й 70 російських діточок, що мали нещастя народитися в таборі й ставали його в'язнями до 5-річного в віку. Після 5 років дітей кудись вивозили – очевидно, в дитбудинки чи колонії для дітей політв'язнів. До 5-річного віку, щоправда, рідко хто з тих крихітних мучеників доживав, бо ж догляду за ними не було, а харчували їх лише тим, що залишалося після роздачі харчів дорослим в'язням, та й одягом їхнім було те, що викидали дорослі. Так, принаймні, свідчить о. Кухарик, також в'язень тих часів, у канадському часописі «Голос Христа Чоловіколюбця» (№ 9, 1958 р.).

Були в бараці й божевільні, й спаралізовані діточки, й покриті струпами та роз'їдені ранами, які ніколи не гоїлись. Смердючі, закаляні, вічно хворі й голодні, вони викликали відразу, й мало хто мав силу наблизитись до них. Єдиною «нянькою» й опікуном нещасних малят був отець Іван. Він озивався до них лагідним словом, брав на руки, пригортав до старечого змученого серця й гірко ридав, виносячи з бараку на руках мертві тілечка, аби душечка покійного малолітнього страдника знала, що й за нею хтось побивається на цій землі.

Зрештою, й сам отець Іван мав вигляд далеко не привабливий. «Його обличчя, – пише о. Кухарик, – було синє і жовте. Жовте там, де видніла потріскана шкіра, і синє, де потріскали жили й починалось запалення. Ніс, зламаний ударом, був також синій, аж чорний. На підборідді виднілись рани, що ніколи не гоїлися». Навряд чи котресь із наших діточок пішло б на руки до дідуся з такою зовнішністю…

А для тих, табірних, він був і отцем, і матір'ю, і наймилішою в світі людиною – власне, єдиною людиною, яку можна було любити, від якої можна було сподіватись добра і захисту. Може, тому, що іншої не було?..

А може, тому, що мав отець Іван на спотвореному обличчі дивно лагідні засмучені очі, які «казали всім, що то була людина, повна християнської любові… Ті надзвичайні очі розповідали про його безмежний тягар».

Що ще відомо про побут отця Кипріяна в таборі? Дуже мало.

Відомо, що гризла його невигойна печаль за сина Віктора, розстріляного більшовиками в 1920 році; що був у таборі поруч нього якийсь полковник (очевидно, білогвардієць?..) на прізвище Калядін, який спорудив у бараці під нарами для паралізованих і душевнохворих дітей престол, на якому отець Іван служив Літургію, молебні за болящих та панахиди за покійних. Сюди, до цього найжахливішого відділку бараку, навіть вартові гидували наближатися…

А ще відомо, що з бараку час від часу забирали тих в'язнів, яких треба було знищити. Забирали й дітей. Із не дуже детальних розповідей свідків тих жахливих подій можна зробити висновок, що виводили приречених із бараку десь увечері, до відбою, а розстрілювали перед світанком, бо, як свідчать очевидці, існувала десь на території табору якась будка чи огорожа без даху (в спогадах свідків вона зветься «кліткою»), куди зачиняли смертників перед розстрілом. Будка ця була в полі зору вартових на вежах, і підійти до неї було неможливо. Тому отець Іван усе з тим же Калядіним прорили підземний хід, крізь який священик проповзав до приречених, щоб дати їм останнє благословення та відпущення гріхів.

А ще знаємо про те, що одного вечора з бараку вивели 20 хворих, остаточно ослаблених дітей… «Страшна сніговиця лютувала надворі, – пише о. Кухарик. – Здається, немає нічого страшнішого, як сибірська заметіль… «пургою» називають її. Тоді нема ні заходу, ні сходу, ні півночі, ні півдня, але тільки розгуканий вітер і сніг…»

В таку «розгукану» ніч, напівголі нещасні діти (згадаймо – до 5 років!..) залишалися просто неба самі, безпорадні… Отець Іван знав, що в своїй дитячій розпуці вони гукають до нього, як кожна дитина в біді гукає свою маму.

…Дійти ло лазу допоміг йому все той же вірний полковник. Ступаючи в хідник, отець Іван сказав Калядіну знищити престол під нарами. Він знав, що не повернеться. Обернувшись востаннє, мовив неголосно: «Мир всім!» – і зник у хіднику.

Чотири дні лютувала заметіль, і чотири дні ніхто не підступав до загорожі смертників. А коли відкрили, побачили замерзле тіло отця Кипріяна, обліплене задубілими дитячими трупиками. Ручку одного з хлопчиків отець тримав у своїй задубілій долоні.

Так загинув український священик Іван Кипріян, знаний як в'язень № 8986…

Хто він, і звідки цей праведник, що за словом Христовим поклав душу свою за малесеньких друзів своїх?

«Записки наукового товариства ім. Т. Шевченка» (том CCXXVI, Львів, 1933, с. 226) в статті про діячів української музичної культури повідомляють, що Іван Кипріян народився у 1856 році в м. Сокаль на Львівщині, був священиком, композитором та дириґентом. Автор одного з найперших у Галичині підручника початкових знань з музики і співу. Видав «Партитуру церковних співів» українського композитора XVII віку Бортнянського. Збирав народні пісні й публікував їх записи у збірниках. Коли був парохом у Немирові, створив прекрасний хор, що виступав на багатьох святах і концертах, виконуючи твори Бортнянського, Кишаківського, Колесси та інших.

Із книги «Польові духівники УГА», що вийшла в 1963 р. у Вінніпезі (стаття о. Івана Лебедовича) можна дізнатися, що о. Іван Кипріян добровільно вступив до Української Галицької Армії і пройшов із нею як польовий духівник всіма тернистими шляхами, що випали на її долю. «Це святий капелан, що ділив долю й недолю частин і корпусу», – говориться в статті. В статті цитуються спогади вояків УГА про те, як працював о. Кипріян у тифозних бараках, раз по раз наражаючись на небезпеку інфекції. «Як гарно вмів він піддержувати нас на дусі, хоч, наближаючись до нас, щораз наражався на захворювання», – пише у вже згадуваному часописі «Голос Христа Чоловіколюбця» колишній воїн УГА, що в страшну зиму 1919–1920 року пережив три напади поворотного тифу.

«Був це великий патріот і народний діяч, що свідомив національно цілу Немирівщину», – свідчить про о. Кипріяна ще один сучасник – о. Марко Гіль. А далі додає дещо й зовсім несподіване: «Був відомий з різних виступів на вічах у Равщині та сусідніх повітах… За його стараннями започаткували селяни відомий страйк проти дідичів майже в усій Равщині. Дідичі були змушені збільшити селянам заробітню платню».

Організація масового селянського страйку – справа, як на наш погляд, дещо незвична для священика, адже нас у школах учили, що оті «кляті попи», «розношики опіуму для народу» тільки те й робили, що «служили експлуататорам, задурманюючи народ»… Ще більше можна здивуватися, довідавшись, що сам о. Кипріян походив не з «простолюддя», а з шляхетного роду, котрий (якщо я все правильно зрозуміла з опрацьованих матеріалів) навіть мав свій родовий герб: три червоні розети на поперечній білій смузі через голубий щит («Патріярхат», № 9, 1998 р., Нью-Йорк, с. 21).

«Справді, – каже Ігор Калинець у статті «Як написати казку» (див. вищеназваний журнал), за мірками Ольги Кобилянської – «апостол черні». А я дозволю собі сказати: апостол Правди, апостол Любові. Бо тільки той, хто все своє життя присвятив Любові й Правді, міг бути таким.

Кажуть як справжній українець отець Іван дуже любив білий одяг, який традиційно супроводжує українця в найурочистіші хвилини життя: до причастя, на сівбу та зажинки, на свято, до шлюбу й на смерть – в останню Божу дорогу. Отець Кипріян скінчив свій земний шлях в брудному смердючому лахмітті, серед таких же брудних обдертих малят. І лише люта сибірська зима виявилась «милосердною» й, мовби вдовольнивши тугу великого серця за білістю й чистотою, вкрила мучеників чистим-пречистим, неторкнуто білим саваном…

Галина МОГИЛЬНИЦЬКА

P. S. *За рішенням Верховної Ради нині розгортається кампанія з відзначення 65-ої річниці перемоги над гітлерівською Німеччиною. Йдеться про необхідність виховувати молодь на славних бойових і патріотичних традиціях народу.*

Тому звертаємось до всіх, хто вже налаштувався іти в навчальні заклади, щоб виховувати молодих громадян незалежної Української держави в патріотичному дусі.

Шановні ветерани! Як будете йти до молоді зі своєю почесною місією, просимо вас дуже, не забудьте взяти з собою цю статтю й прочитати юним громадянам України про Івана Кипріяна – славного сина українського народу, гуманіста, патріота, що життям своїм заплатив за те, щоб урятувати душі чужих діточок від передсмертного жаху, щоб зігріти їх останніми крихтами тепла свого старечого замерзаючого тіла. Це дуже сприятиме патріотичному вихованню.

Тільки не переплутайте: це діялось не у фашистській Німеччині, а в комуністичному Радянському Союзі й не в гітлерівському, а в ленінському концтаборі.

РЕЗОНАНС

ПРО ТЕ, ЩО ХВИЛЮЄ...

Суб'єктивні замітки з науково-практичної конференції «Наталя Кобринська: 125 років. Заснування руху за гендерну демократію в Україні»

До спілки ж, сестри,
В нашім часі
Вінки ми праці пов'ємо
І на користь рідному краю
Жіноче серце віддамо!
Олена Пчілка

Конференція відбулася в приміщенні Інституту декоративно-прикладного мистецтва ім. Михайла Бойчука. Вела її і прочитала основну доповідь «Н. Кобринська як зачинателька руху за гендерну демократію в Україні» Ольга Кобець, почесна голова Товариства ім. О. Теліги, народний депутат України IV скликання.

В грудні 1887 р. визначна громадська діячка і письменниця Наталя Кобринська ініціювала створення в Станиславові (нині – Івано-Франківськ) «Товариства руських женщин». Вона була донькою сільського греко-католицького священика. Освіту отримала вдома, багато читала і стала найосвіченішою передовою жінкою свого часу. Організовувала збір підписів і звернення до австрійського парламенту за право українських жінок на університетську освіту. Про непересічну постать Кобринської (Озаркевич), про її внесок у культурне життя України та феміністичний рух з глибоким знанням справи у доповіді «Уроки Наталі Кобринської» говорила голова ВЛУЖ Марія Петрова.

Одним із найориґінальніших був виступ Лариси Дармохвал, голови Болехівської міської організації Союзу українок. В Болехові Наталя Кобринська прожила понад 30 років, там же вона й похована, а на могилі, за її бажанням, зроблений напис: «Мене вже серце не болить». А серце її боліло завжди, казала пані Лариса, боліло за нашу безпорадність, за відсутність єдності, за темноту і бідність, боліло за те, що нашим багатством збагачується сусід, а не ми. Вона зацитувала слова Н. Кобринської з третього збірника «Наша доля», де авторка ніби пророкує, що «байдужість і роз'єднаність нас погублять».

Заступниця голови Союзу Українок Ростислава Федак свою наукову розвідку «Наталя Кобринська і Костянтина Малицька: проблеми українського жіночого руху» виголосила після пропозиції вшанувати пам'ять Ірини Сеник (а ми ще не всі знали, що 25 листопада вона відійшла у вічність, її ж любили й поважали всі). Це наша перша героїня світу, поетеса, полум'яна патріотка. Львів'янки любовно підготували виставку її книг, вишиванок, документів, нагород, а біля фотографії покійної запалили свічку і зробили щемливий напис з її поетичних рядків:

Моє життя – це кетяги калини,
Що зачепились
за колючий дріт.

19-річну студентку Львівської політехніки Ірину Михайлівну Сеник арештували 11 грудня 1945 р. і за вироком «трійки» просто в камері (бо була так побита, що не можна було нікому показувати) засудили на 10 років каторжних робіт, а потім – на довічне заслання. Відбула на засланні 13 років, але й через 23 роки до Львова повернутися не дозволили (лише за 101 км). Від побоїв ґебістів мала інвалідність, пошкоджений хребет, жила в Бориславі в сім'ї брата, єдиного з численної родини, хто повернувся з російських таборів додому, останні шість років була прикута до ліжка. За що карали? За любов до України, за те, що в сім'ї січового стрільця виховувалися свідомі діти. Так стерилізували націю, відбирали в неї пам'ять. З 2003 р. пані Ірина – почесна громадянка Львова. Остання її поетична книжка «Від бабусі Ірини для чемної дитини» адресована дітям. В залі знаходилася товаришка по ув'язненню з Івано-Франківська Стефанія Костюк, яка очолює обласну ВЛУЖ і донині запалює в жіночих серцях невгасимий вогонь любові до України.

В ґрунтовній доповіді Лариси Брюховецької «Свобода вибору, або кілька міркувань з приводу захисту суспільної моралі» йшлося і про те, що в Україні знищене національне кіномистецтво і кінопрокат, наголошувалося, як замість ділового вирішення в міністерстві культури питання належного фінансування були створені дві різні комісії, котрі конфліктують між собою, а наші діти продовжують дивитися чужі й здебільшого шкідливі фільми.

Проблема виховання піднімалася в більшості доповідей. Були ухвалені звернення до відповідних органів із пропозицією відмінити відзначення чужих українцям свят, урівняти права жінок щодо представництва в органах державної влади.

Висловлювалися цікаві думки про причини брудного бізнесу, а також обурення щодо дикого ставлення уряду до громадських жіночих організацій: Кабмін ухитрився накласти податок на субсидії і дотації, які йдуть з-за кордону на потреби жіночого руху. Кандидат педагогічних наук, голова Товариства ім. О. Теліги Лариса Ляхоцька доповідала про проблеми педагогічної культури й підкреслювала, що недопустимо боротися за свободу антиморальними способами.

Одесу, крім моєї доповіді про казку Н. Кобринської «Брати», що піднімає тему єднання українців австрійських і українців російських, представляв вокальний виступ кандидата мистецтвознавства, доцента кафедри сольного співу, члена Ліґи українських жінок Антоніни Кулієвої, в якому звучали твори М. Лисенка й С. Людкевича.

Було виголошено ряд доповідей про спадкоємність у гендерному русі. На завершення хочу навести слова з виступу-привітання шановної Ніли Підпалої, що на конференції представляла «Жіночу громаду». Вона – вдова поета-шістдесятника Володимира Підпалого – знайома нам як багаторічний працівник музею Максима Рильського. Вона висловила те, про що я думала, але емоційніше й виразніше: «Схиляємо голови у вдячності й пошані перед нашими попередницями. Найперша подяка Наталі Кобринській – своєрідному «смолоскипові у темряві». Вдячним словом спом'янімо і Олену Пчілку, для якої Збруч був не закордон, а нитка, яка єднала Східну Україну з європейською культурою, і саме тому простягнула вона руку Н. Кобринській. «Перший вінок» підкреслив характер соборності українського жіночого руху, адже неодноразова втрата самостійності спонукає частіше ставити наголос на прикметнику «український», аніж на іменнику «жінка». І тоді жінки розуміли, що здобуття незалежності, як і тепер збереження її, вимагає не тільки самовідданості, а й згуртованості всієї нації».

Пам'ятаймо твердження Наталі Кобринської, що без участі жінок всякі зміни в суспільстві не будуть ані тривалими, ані ефективними.

Аліна ПЛЯЧЕНКО,
голова ВЛУЖ Одещини

ЗНАЙ НАШИХ

Марічка Глов'як – володарка І-го місця півфіналу Міжнароднародного конкурсу «Південний експрес»

ПЕРША ПЕРЕМОГА

Марічка Глов'як уперше брала участь у Міжнародному конкурсі, хоч досі співала в хорі, в дуеті, одержувала відзнаки в реґіональних конкурсах. Про конкурс «Південний експрес» дізналась від композиторки Світлани Гричко і погодилась виступити. Світлана Михайлівна не одній юній співачці написала пісні й не одну навчила співати, адже сама у свої ранні роки виступала в знаменитій «Смерічці», відпрацювала з Назарієм Яремчуком, Віктором Морозовим, Левком Дутківським. Тому кредо її життя: допомогти розкрити в людині талант, даний Богом.

Марічка – учениця 8 класу Навчального комплексу школи № 21 і школи педпрактики ДМУ ім. Д. Січинського у прекрасного педагога, концертмейстера, піаніста Яреми Смулки. На конкурс вона підготувала три пісні Володимира Івасюка і Світлани Гричко. Журі конкурсу, а там були представники Москви, Києва, Ялти і наш композитор Євген Бондаренко, було вражене виступом Марічки. Її низький альт, манера співу, емоційність, широкий діапазон і чистота виконання заворожили всіх, і їй віддали перше місце й запрошення у фінал, який відбудеться в червні у Ялті.

Окрилена юна виконавиця вже почала готувати нові пісні, записувати фонограми, вона охоче відгукується на запрошення співати в концертах, адже для поїздки в Ялту потрібно розспіватись, а ще – потрібні кошти. Бо так хочеться вибороти гран-прі.

Хай Господь Бог посилає цій талановитій дитині добрих людей на шляху вдосконалення, зростання і становлення як артистки.

Любов ЗОРІНА

КОНФЕРЕНЦІЇ

ПАМ'ЯТІ ПАЧОВСЬКОГО

В обласній науковій універсальній бібліотеці ім. Івана Франка відбулася науково-популярна конференція, присвячена 142-річчю від дня народження відомого поета XIX ст. Василя Пачовського та презентація його книжки, написаної 100 років тому, «В пам'ять гетьмана Івана Мазепи і битви під Полтавою». Організаторами конференції є обласний Клуб української інтеліґенції ім. Богдана Лепкого, Наукове товариство ім. Т. Шевченка, обласна бібліотека.

БОЛИТЬ

НАС МОГЛО БУТИ БІЛЬШЕ...

Коли завершилося XX століття, допитливе людство взялося підбивати його підсумки. Так буває завжди, коли на історичному календарі з'являються круглі дати. Отож задумаймося й ми над цілком природним питанням про демографічний результат прожитого століття для нас, українців. Те, що населення планети постійно збільшується, факт очевидний: живому організмові належить рости і множитися. Коли я ходив до школи (а було це в 1960-ті), на уроках географії нам казали, що населення Китаю незабаром сягне мільярда. Нині китайців уже майже півтора мільярда. Менш вражаючими, проте все одно такими, що свідчить про активне зростання мешканців землі, є демографічні показники й інших націй

Зрештою, й українців на теренах колишньої імперської Росії і спочилого в Бозі СРСР протягом століття стало більше. Проте... Проте все пізнається в порівнянні. Скласти уявлення про темпи демографічних змін нам допоможуть дані офіційних переписів, які проводилися в царські й радянські часи. Зіставляти будемо дані, які стосуються українців і наших сусідів – росіян.

Згідно з переписом 2002 року, в Росії проживає тільки 2,9 млн. українців. Така мала кількість громадян Росії, які визнають себе українцями, дещо дивує. За різними оцінками фахівців, у Росії мешкають від 6 до 10 млн. етнічних українців. Схоже, що асиміляція відбувається такими швидкими темпами, що до росіян відносять себе не лише українські еміґранти другого й третього поколінь, а й представники першого покоління еміґрації. 1,5 млн. мешканців Росії узагалі не знають своєї національності.

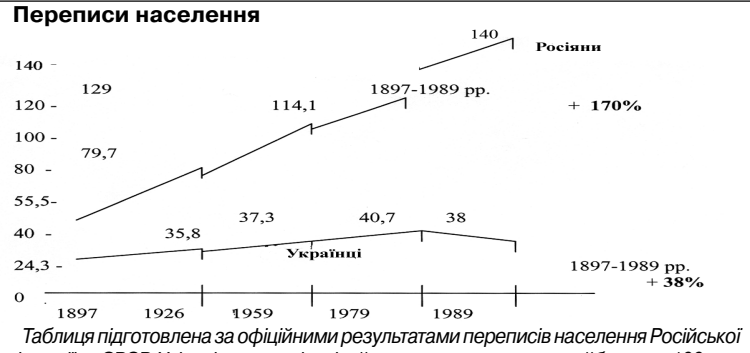
Радянська влада зацікавилася статистикою у **1926 р.** Відгриміли російсько-японська й Перша світова війни, позаду залишилися криваві громадянські протистояння, до яких закликали більшовики (відоме гасло В. І. Леніна: «Перетворимо війну імперіалістичну на війну громадянську!»), голод 1921–1922 рр. НЕП ось-ось зміниться сталінським «великим переломом»... Українців тепер 35,8 млн., росіян – 79,7 млн. Приріст українського населення все ще досить значний – навіть попри те, що змінилися кордони держави: після 1917 р. здобули державність Фінляндія та Польща, на сході якої кількісно домінували якраз українці.

Всесоюзний перепис проводився і в **1939 р.,** проте дані його не публікувалися. Очевидно, картина, яка поставала за цифрами, була надто моторошною.

Наступний перепис в СРСР провели тільки **1959 року.** І тут ми бачимо вражаючу картину: кількість українців за 33 роки (з яких 27 належить сталінській добі) зросла всього на 1,5 млн. (їх тепер 37,3 млн.), тоді як чисельність росіян в СРСР зросла до 114,1 млн.! Динаміка росту відповідно: 4,1 відсотка **і 56,9 відсотка!** Ще трагічніше співвідносяться ці ж 4,1 відсотка з 47,3 відсотків приросту українського населення в 1926 році! І це при тому, що на зламі 1930–1940-х рр. Україна отримала значне «вливання» українського люду внаслідок входження до її складу Галичини, Закарпаття й Буковини, а це близько 6 млн. осіб.

Немає сумніву, що в зазначеному часовому проміжку (1926–1959 рр.) сталася національна катастрофа. Навіть лукава радянська статистика засвідчила, що лінія зростання у випадку з українцями майже перестала тягтися вгору. Головні причини, які зумовили таке трагічне явище, назвати неважко. Голодомор 1932–1933 років, який став можливим за умов тодішнього єдиного економічного простору. Сталінські репресії, розмах яких особливо вражає, коли йдеться про долю українців. Війна. Повоєнний голод. Ефект «демографічної смерті» (під час голодів, війни і репресій загинули мільйони молодих українців, які не встигли народити нащадків). Не варто скидати з рахунку й асиміляцію та страх: чимало українців volens-nolens (волею-неволею) «стали» в ті похмурі часи росіянами...

Переписи населення

Таблиця підготовлена за офіційними результатами переписів населення Російської імперії та СРСР. Усі цифри подані в мільйонах, заокруглених до найближчих 100 тис.

Отже, **1897 рік,** останній перепис у Російській імперії. Українцями тоді визнали себе 24,3 млн., росіянами – 55,5 млн.

Далі – **рік 1970-й,** доба, яку влада в СРСР офіційно оголосила періодом «розвиненого соціалізму». Українців в СРСР – 40,7 млн., росіян – 129 млн. Тенденція очевидна: якщо до 1926 р. українське й російське населення зростали майже пропорційно (навіть з незначним переважанням темпів з боку українців), то до 1970 року картина різко змінилася. Адже що таке 3,4 млн. проти 14,9 млн., або ж 9,1 відсотків проти 13,1 відсотка (йдеться про динаміку, яка стосується 1959–1970 рр.)?

До **1989 р.** кількість українців зменшилася, і сталося це вперше (згідно з офіційними даними) в XX столітті. Тим часом приріст російського населення в СРСР хоч і уповільнився, проте в абсолютному вимірі з часу останнього перепису його все одно стало більше на 11 млн. Як сталося, що українська нація за два десятиліття правління Брежнєва–Андропова–Черненка–Горбачова не дорахувалася 2,7 млн.? Що тут відіграло першорядну роль – економічні чинники, поширена в багатьох країнах Європи тенденція до зменшення народжуваності, асиміляційні процеси? Залишімо ці запитання соціологам-професіоналам. Констатуємо очевидний факт, засвідчений офіційними переписами: впродовж століття кількість українців на теренах колишньої Російської імперії і колишнього СРСР зросла на 38 відсотків, росіян же – на 170 відсотків! Природним такий процес назвати не можна. Йдеться про трагічні результати певної політики, наслідками якої ставали репресії, голодомори, депортації, штучне «перемішування» населення під приводом здійснення різноманітних військових та економічних проектів. У цьому сенсі радянський режим виявився спадкоємцем тієї жорстокості, яку протягом десятиліть і століть виявляли щодо українства сповнені великодержавної пихи правителі – запеклі оборонці «єдиної й неділимої Росії-матушки».

Володимир ПАНЧЕНКО,
доктор філологічних наук, віце-президент Національного університету «Києво-Могилянська академія»

НОВІ ВИДАННЯ

ТВОРЧИЙ ПОДВИГ

Заповіт ми сей леліймо,
Сестри, в наших грудях –
Для Вкраїни вірно жиймо,
Їй віддаймо труди.

Такий заповіт написала ще в 1928 р. наша краянка – поетеса Марійка Підгірянка. На моє переконання, ці слова будуть вічно актуальними. Особливо актуальні вони в цей нелегкий час становлення та мужніння нашої держави. Ця любов до рідної держави, рідного краю і всього живого червоною ниткою проходить через книгу творів Марійки Підгірянки (780 с.), яка з'явилась у видавництві «Нова Зоря». Це, до речі, найповніше видання творів Марійки Підгірянки.

Як на мене: хочеш, щоб твої діти й онуки любили рідний край, придбай цю книгу й щовечора прочитай всією родиною якийсь віршик чи новелу. З часом побачиш результат. Гадаю, книга послужить вихованню дітей по всій Україні.

Ось слова поетеси: «…Слова солодшого, звучнішого, / Як Україна – / У мові нема» (Україна над усе, 1918). Або: «…І людей люблю, люблю усіх. / Але найбільше – рідних своїх, / А найщиріше – матінку, знай, / А найвірніше – свій рідний край» (Що я люблю, 1919). Мабуть, сам Господь надихнув поетесу на ці святі слова. І так з кожної сторінки на вас ллється любов до всього живого. А ще хочу навести уривок з новели «Малий Василько» (1916 р.):

«…Збирає ся тато на війну, а в Василькових очках вже не збитки, а сльози.

– Куди йдете, тату? – питає.

– На війну.

– Чого на війну?

– Москаля бити.

– Чого москаля бити?

– Бо москаль напасний, хапливий, хоче забрати наші любі рідні хати, наші садки зелені… Хоче заказати нашу мову.

– Щоби ми були німі, тату?

– Ще гірше, синочку, щоби ми говорили чужою мовою, москалевою, щоби з таких хлопчиків, як ти, виростали москалі, кацапи…

– Бреше москаль, я українець?

– І тому тато йде на війну, щоби ти був вільний українець».

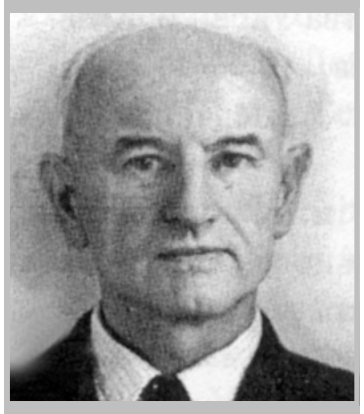
У творчій спадщині Марійки Підгірянки б'є вічне джерело любові до дітвори, до рідного краю. Поетеса від Бога все своє тернисте й подвижницьке життя усвідомлювала, що тільки на підвалинах щирої людської любові проростає національна гідність і втримується державність.

Марійка Підгірянка ще школяркою після прочитання Кобзаря почала писати вірші українською мовою, бо до того складала польською – і це приклад із життя самої авторки як стати українкою. Як справедливо пише упорядник книги, просвітянин Василь Левицький, Марійка Підгірянка – неперевершений творець слова, вчителька, активістка просвітянського руху в Галичині в першій половині XX століття, яка весь свій талант і материнську любов віддавала українській дитині, вчила, що найважливішими цінностями є Бог, Мати, Україна.

Маємо бути вдячні Василеві Левицькому за ту титанічну працю зі збору, упорядкування та видання цієї книги. Хай Господь нагородить його за цей подвиг і Маркіяна Домбровського, сина поетеси, який мешкає в Австралії, за спонсорування видання книги.

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

P.S. Слово про мецената

Маркіян Домбровський народився 8 листопада 1911 року в селі Ворона Коломийського повіту. Закінчив Львівську політехніку. В Австралії живе з 1949 року, працював інженером-електриком у ділянці електрифікації. Здавна є меценатом української культури на чужині й на рідній землі. На еміґрації в Німеччині видав українською мовою «Підручник водія» (1946).

ЗАСТОРОГА

ЗАГРОЗА НАЦІЇ

Для українців XX століття стало століттям руїни. Під час голодомору було ліквідоване українське селянство, що складало тіло нації. Тоді були знищені до десяти мільйонів людей. Згодом під маскою СВУ й інших вигаданих організацій була знищена стара українська інтеліґенція – вся культурна матриця народу, що складала мозок нації. Так були знищені понад 30 тисяч душ. Це були письменники і правники, інженери й учителі, лікарі та священики – весь патріотично налаштований цвіт нації.

До цього додалися величезні людські втрати під час і після Другої світової війни (до 1954 року включно). За неофіційною статистикою – це понад 8,4 мільйонів осіб. То був покос знову ж найздоровішої, найпрацьовитішої патріотичної частини суспільства.

І тепер, у XXI столітті, маючи незалежну українську державу, наше суспільство захлинулося в економічній, духовній, патріотичній, культурній, моральній і медичній кризах.

Дуже велику допомогу Україні надають трудові міґранти, яких, за останніми даними «Карітас-України», за кордоном перебуває понад 7 мільйонів. Так, завдяки нашим заробітчанам в Україні споруджуються будинки, а через це працюють цементні, залізобетонні, металургійні заводи, меблеві фабрики, завдяки батькам, що працюють за кордоном, діти мають можливість навчатись у вишах. Більшість же керівництва в управлінні, в судовій, правничій та інших сферах захлинається в корупції. Так, кандидат у Президенти України А. Яценюк центром корупції назвав Верховну Раду. В Україні з'явилися «недоторканні й феодали», які глумляться над малолітніми в «Артеку» чи у вишах у Києві. Процвітає дитяча й підліткова порнографія.

Тепер у нас найголовніші люди – чиновники. Жодна країна світу не має стільки партій. Олжа стала в законі, а безчестя – доблестю. Ми тепер маємо дуже багато храмів, але чи покращилася моральність? Газета «Україна молода» опублікувала результати опитування. Ось ці результати: довіряють священикам – 80 відсотків громадян, учителям – 69 відсотків, лікарям – 58 відсотків, чиновникам – 4 відсотки населення. Та хто людину може захистити?

Лікарі все частіше говорять про значне зниження імунітету й підвищення захворюваності людей. Що ж відбувається? Усе дуже просто. До жахливої екології додалися індивідуальна економія на власному здоров'ї. Адже, купуючи продукти в супермаркетах, дуже часто українці наражаються на загрозу здоров'ю, бо виробники, прагнучи мати прибутки й одночасно здешевлюючи виробництво продукції, почали готувати продукти з «сюрпризами», що шифруються літерою Е.

До прикладу, барвниками Е від 100 до 199 підфарбовують сир, практично всі види ковбасних виробів, морозиво, цукерки, кондитерські вироби, напої. А барвники ці є причиною харчової алергії, а також провокують захворювання щитовидної залози.

Консерванти Е 200–299 збільшують термін зберігання продуктів, але є причиною алергічних і запальних реакцій, болю голови, печінкових колік, роздратованості й утоми, а деякі з них є причиною отруєнь і здатні спровокувати виникнення злоякісних новоутворень.

Що стосується антиокислювачів, то вони сповільнюють окислювальний процес у жирових та олійних емульсіях. Це Е від 300 до 399. Вони небезпечні для алергіків та астматиків, а деякі з них, особливо Е 320, затримують воду в організмі й підвищують вміст холестерину.

Загусники й стабілізатори Е 400–499 додають у продукти з пониженою жирністю: майонези, йогурти. Дієтологи стверджують, що вони можуть спровокувати хвороби травної системи.

Емульгатори Е від 500 до 599 створюють однорідну суміш із продуктів, які не змішуються, наприклад, води й олії. Проте, вони мають властивість перевантажувати печінку й стають причиною розладів шлунка.

Підсилювачі смаку Е від 600 до 699, до яких часто входить глутамат натрію, є причиною болю голови, підвищення серцебиття, слабкості у м'язах, жару й розпирання в грудях.

До підсолоджувачів та розрихлювачів належать Е від 900 до 999. Як і підсилювачі смаку, підсолоджувачі (аспартам, цикламат, сахарин і ін.) дуже зручні для виробника. Наприклад, для одержання аналогічного смаку аспартаму потрібно у 200 разів менше, ніж цукру, сахарину (Е 954) в 500 разів менше, сукрелози (Е 955) – в 600 разів, а туаматину (Е 957) – у 200 000 разів (!). Із підсолоджувачів дуже серйозні претензії є до аспартаму. Виявляється, при 30° С він починає розпадатися на метиловий спирт і формальдегід, який є надзвичайно сильним канцерогеном.

Підсолоджувачі широко використовуються у виробництві охолоджувальних напоїв, які підвищують апетит і є причиною спраги. А людям з порушенням обміну речовин, захворюваннями серцево-судинної системи підсолоджувачі взагалі протипоказані.

Спеціалісти попереджають, що на кожному продукті слід уважно вивчати список Е. Якщо він складає понад 3–5 найменувань, то потрібно обов'язково задуматися, чи не загрожує цей продукт здоров'ю?

А тепер звернімось до ковбас. Протягом останніх років ковбасу в Україні виготовляють загалом з імпортної сировини – частіше вона приїжджає до нас із Польщі. Сьогодні вартість закупівлі польської сировини нижча від української в середньому на 25–40 відсотків (в минулому році – на 10–15 відсотків) – повідомляє експерт – аґропромисловець Євген Мороз. За його даними, минулого року обсяг імпорту складав біля 10 відсотків від усього переробленого м'яса. В 2009 році він збільшився в 5–6 разів. Таким чином, власного виробника цілковито задушили. Чим? Імпортне м'ясо, мабуть, скороспіле, тому й дешеве. Селянин може здати м'ясо заготівельникам по 7–8 гривень за кілограм, а в магазині воно коштує вже 40 гривень. Молоко селяни здають по 70–80 копійок з 1 літр, а в магазині воно коштує вже 4 гривні. Ось вам і турбота уряду за виживання селянина (!). На думку спадають самі лише приємні слова про те, як у нас усе добре.

Деякі не чисті на руку виробники, щоб нічого не втратити, а ще й зекономити, виробляють ковбасу з несвіжого м'яса, а щоб приховати цей факт, додають у прострочену сировину різні хімічні ароматизатори, підсилювачі смаку або соєвий ізолят. За спостереженням спеціалістів, приблизно на 7 підприємствах з 10 порушуються санітарні умови. Цікаво, як уряд вберіг їх від перевірок санепідстанцій? Санепідконтроль може контролювати ці підприємства чи фірми тільки за умови попередження про перевірку за 10 днів (!).

Більші м'ясокомбінати майже законно використовують для виробництва ковбас – сою та інші «м'ясозамінники», старанно приховуючи справжню рецептуру. Це приносить великі прибутки, адже один кілограм сої вбирає 5–6 літрів води, вона дешева, а виготовлену таким чином ковбасу можна продати за ціною «м'ясної». Коли ж у Верховній Раді підняли питання про затвердження державного стандарту на дрогобицьку ковбасу, то його почали лобіювали з дивною відмовкою, що це призведе до скорочення робочих місць (!).

Степан ҐЕНИК, *професор*
(Далі буде)

ПРИТЧА

ГОСТИНА У ЗАМКУ

Село, що розташувалося біля замку, розбудив голос кашталянового посланця, який зачитував на площі оголошення свого пана: «Наш улюблений господар запрошує всіх своїх добрих і вірних підданих взяти участь у гостині, яку він влаштовує з нагоди своїх уродин. На кожного чекатиме приємна несподіванка. Однак господар просить про невеличку послугу: ті, котрі йтимуть на гостину, нехай принесуть зі собою трохи води, аби поповнити запаси замку, що вже ось-ось вичерпаються…»

Посланець кілька разів повторив це оголошення, відтак розвернувся й у супроводі сторожі рушив назад до замку.

У селі всіляко обговорювали запросини.

– О, той визискувач! Та ж має стількох слуг – хіба не можуть наповнити резервуар?.. Занесу склянку води – і доста!

– Та ні! Прецінь він завше був добрий і щедрий! Занесу йому барильце.

– А я… хіба наперсток!

– А я – цілу бочку!

Зраненька, у день, коли мала відбутися гостина, можна було спостерігати дивну валку, що прямувала до замку. Дехто пхав перед собою величезні бочки, деякі, важко сапаючи від натуги, несли в руках великі відра, наповнені по вінця водою. Інші, беручи на кпини своїх супутників у дорозі, несли невеличкі карафки або й маленькі склянки на таці. Нарешті валка досягла подвір'я замку. Всі повиливали воду до величезного резервуару, відтак попрямували до бенкетної зали.

Смаковиті страви й напої, танці і співи безнастанно змінювали одне одного. Нарешті, надвечір, господар замку ґречно подякував усім за те, що прийняли його запросини, й віддалився у свої покої.

– А обіцяна несподіванка? – стали невдоволено й розчаровано ремствувати деякі з запрошених.

Інші були сповнені радості:

– Наш господар влаштував для нас чудову гостину! – говорили між собою.

Відтак усі, перш ніж рушити додому, пішли по свої посудини. В одну мить звідти залунали вигуки: то радості, то розпачу, то злості.

Кожна посудина була по вінця наповнена золотими монетами!

«Ох! Якби ж то я приніс більше води…»

Дайте, то й вам дасться: міру добру, натоптану, потрясену, переповнену дадуть вам. Якою бо мірою ви міряєте, такою й вам відміряють (Євангеліє від Луки 6, 38).

Бруно ФЕРРЕРО

ПОСТАТІ

Архів повстанського поета, публіциста і пропаґандиста УПА Марка Боєслава – уродженця с. Боднарів Михайла Дяченка знайшли в лісовому масиві на межі Калуського і Галицького районів.

Його на прес-конференції у НД «Просвіта» презентував депутат обласної ради, краєзнавець, автор і режисер фільму «Сталеві строфи Марка Боєслава» Зіновій Бойчук.

АРХІВИ ВІДКРИВАЮТЬ ТАЄМНИЦІ

– Цікаво, що бідон із документами був накритий звичайною шкільною картою Російської Федерації, – розповів дослідник. – Щоправда, третина документів пошкоджена, але знахідка цінна тим, що в ній збереглися рукописи підпільника «Збірник ідеологічно-вишкільних матеріалів» з власноручними виправленнями Марка Боєслава. Фактично, книжка була методичним посібником для пропаґандистів підпілля. В архіві є чимало зашифрованих матеріалів, які належить ще прочитати й відкрити для загалу… Зрештою, варто знати, що у підпіллі у Станіславській області виходило десять журналів.

Як повідомили Зіновій Бойчук та правнук Михайла Дяченка Михайло Ліщинський, який теж узяв участь у прес-конференції, є відомості ще про два архіви, пошуки яких ведуться. Вони подякували за співпрацю журналістам, керівникові «Прикарпаттяобленерґо» Олександру Бубену, депутатові обласної ради Богдану Заріцькому, народному депутатові Зіновію Шкутяку за допомогу у важливій справі відкриття й донесення до суспільства правди про героїв національно-визвольної боротьби. Начальник управління культури ОДА Володимир Федорак зазначив, що відкриття постаті борця за волю Марка Боєслава – це відкриття нової сторінки нашої історії. І дуже важливо, що її прочитало наше суспільство, і насамперед молодь. Бо саме через такі постаті вона зможе пізнати національну ідею. А краєзнавець Петро Арсенич закликав шукати джерела нашої ідентичності, а також повідомив, що в його зібранні раритетів і документів є підпільне видання книги Марка Боєслава «Соборний моноліт», у якій розглядається актуальна і для сьогодення проблема єднання українців.

Присутні побачили кліп на пісню Марка Боєслава у виконанні народного артиста України Михайла Кривеня «В Станіславі під тюрмою», а також слухали пісні у виконанні композиторів Світлани Гричко та Ігоря Іванціва.

Б. В.